

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет	Образотворче мистецтво	Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Кафедра	Рисунок	Рік навчання	4
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	Вид дисципліни	Вибіркова
Спеціальність	023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація	Семестри	7

Рисунок за фахом

Семестр 1 (осінь 2020)

1 вересня — 14 грудня

Викладач	Ногін Роман Юрійович, ст. викладач
E-mail	romannogin@ukr/net
Заняття	Вівторок 13.00-16.20, Четвер 9.00–12.20 ауд. 30 (1 корпус)

Адреса	ауд. 32, поверх 2, корпус 1, вул. Мистецтв 8
Телефон	(057) 706-02-81 (кафедра рисунка)

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

Заняття та консультації з викладачем у стінах академії відбуваються згідно розкладу у визначені дні та години. Поза заняттями офіційним каналом комунікації з викладачем є листування електронною поштою. В разі необхідності додаткової консультації, ескізи робіт студентів можуть бути надіслані на пошту викладача. Обговорення проблем, пов'язаних із дисципліною, у коридорах академії не припустимі. Умови листування:

1) у листі обов'язково має бути зазначена назва дисципліни (Рисунок) та ім'я автора — анонімні листи розглядатися не будуть; 3) файли підписувати таким чином: *прізвище, назва дисципліни, тема завдання*.

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовою для вивчення дисципліни «Рисунок за фахом» є певний обсяг знань з креслення, перспективи, пластичної анатомії. Студент отримує повну підтримку при опрацюванні матеріалу вибіркової дисципліни та підготовки у практичній роботі.

НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Показ робіт із методичного фонду. Ознайомлення студентів з електронними версіями матеріалу з класичного та сучасного світового рисунка та застосування додаткової літератури з дисципліни.

НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ

Виконання завдань потребує наступні матеріали: мольберт, папір для м'якого матеріалу (розмір згідно композиції), олівці, сепія, сангіна, вугілля, соус.

МЕТА Й ЗАВДАННЯ КУРСУ

Мета: формування образного композиційного мислення, розвинутого у результаті постійної праці над осмисленням змісту завдання; розвиток вміння виразити пластику та пропорції конкретної натури в його багатстві та цільності складових елементів (простір, середовище, об'ємна форма, освітлення, взаємодія предметів, фактура матеріалу, індивідуальна характеристика).

Завдання дисципліни — забезпечити відповідну професійну підготовку майбутніх художників-живописців. Дисципліна вміщує вивчення теоретичних та практичних закономірностей, засобів та технічних навичок рисунка при вивченні основ художньої творчості, пов'язаних з практичним їх застосуванням. Практичний курс будується на послідовному вивченні теоретичного матеріалу.

Глибоке критичне освоєння художньої спадщини допомагає творчому зростанню молодого художника, підвишуючи його культуру та художній смак. З цією метою аналізуються рисунки майстрів і виконуються копії з них.

Студенти мають надбати вміння виконувати начерки з натури, що рухається, і короткочасні рисунки, формуючи навички у початкового художника до постійного огляду навколишньої середовища; вміння на основі придбаних знань малювати по уяві та пам'яті, що має особливе значення для творчої діяльності митця; вільно володіти технічними засобами відображення, що сприяє розвитку індивідуальних можливостей художника у відтворенні його творчих задумів.

Задачі дисципліни будуються на зв'язку теоретичних основ та практичного виконання курсу.

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Згідно з навчальним планом, що ухвалений методичною радою ХДАДМ, вона вивчається студентами протягом 1-го року, 2-х семестрів (8 кредитів ECTS, 240 навчальних годин, у тому числі 90 – аудиторних занять та 150 поза аудиторних, самостійних).

Курс має 4 змістовні модулі, 9 тем.

4 курс, 7 семестр

Модуль 1. Напівлежача оголена жіноча модель у русі.

Завдання 1. Композиційне творче завдання: рисунок міського пейзажу (образ міста, вільна техніка)

Завдання 2. Оголена жіноча модель у складному русі

Модуль 2. Оголена жіноча модель у складному русі в інтер'єрі.

Завдання 1. Оголена жіноча модель у складному русі в інтер'єрі з предметним оточенням, з пошуком композиційного та графічного творчого рішення.

Завдання 2. Копія з класичного рисунку: оголена жіноча або чоловіча модель у складному русі.

Завдання 3. Екзаменаційне завдання: Оголена жіноча модель, напівлежача у складному русі.

4 курс, 8 семестр

Модуль 1. Рисунок оголеної напівлежачої постаті у складному русі в середовищі.

Завдання 1. Композиційне творче завдання: повнофігурний автопортрет або портрет у складному середовищі (вільна техніка)

Завдання 2. Оголена чоловіча напівлежача модель у складному русі (зі спини)

Завдання 3. Оголена напівлежача чоловіча модель у складному русі у тематичному середовищі.

Екзаменаційна постановка.

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Метод повідомлення нових знань — практична робота в процесі виконання серії завдань. Основна форма вивчення курсу — практичні завдання.

Основна форма вивчення курсу — комбінація практичної академічної і творчої роботи при виконанні аудиторних та поза аудиторних завдань в контексті учбового курсу.

Мета запропонованих завдань — вправи побудовані за принципом послідовного ускладнення учбових задач, пов'язаних між собою смисловим навантаженням.

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Програмою передбачено рубіжні етапи контролю у формі поточних переглядів етапів процесу роботи виконаних завдань.

Підсумковий контроль засвоєння знань здійснюється у формі екзаменаційних переглядів.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Національна	Бали	ECTS	Диференціація А (внутрішня)	Національна	Бали	ECTS
відмінно	90–100	A	A+ 98–100	задовільно	64–74	D
			A 95–97		60–63	E
			A- 90–94	незадовільно	35–59	FX
добре	82–89	B		незадовільно (повторне проходження)	0–34	F
	75–81	C				

ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА

Дисциплінарна та організаційна відповідальність. Викладач несе відповідальність за координацію процесу занять, а також створення атмосфери, сприятливої до відвертої дискусії та пошуку

необхідних питань з дисципліни. Особливу увагу викладач повинен приділити досягненню програмних результатів навчання дисципліни. В разі необхідності викладач має право на оновлення змісту навчальної дисципліни на основі найновіших досягнень і сучасних практик у відповідній галузі, про що повинен попередити студентів. Особисті погляди викладача з тих чи інших питань не мають бути перешкодою для реалізації студентами процесу навчання.

Викладач повинен створити безпечні та комфортні умови для реалізації процесу навчання особам з особливими освітніми потребами (в межах означеної аудиторії).

Міжособистісна відповідальність. У разі відрядження, хвороби або іншої важливої причини, викладач має право перенести заняття на інший день за умови узгодженості з адміністрацією та існуючим розкладом занять. Про дату, час та місце проведення занять викладач інформує студентів через старосту групи.

ПРАВИЛА ЗДОБУВАЧА

Під час занять студенти повинні обов'язково вимкнути звук мобільних телефонів. За необхідності студент має право на дозвіл вийти з аудиторії. Вітається власна думка з теми заняття, яка базується на аргументованій відповіді та доказах, зібраних під час практичних або самостійних занять.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНOSTІ

Недопустимі пропуски занять без поважних причин (причини пропуску мають бути підтверджені необхідними документами або попередженням викладача). Не вітаються запізнення на заняття. У разі пропуску занять, студент має самостійно опрацювати матеріали тем і підтвердити їх опанування відповідними нотатками, а також практичною роботою. Довгострокова відсутність студента на заняттях без поважних причин дає підстави для незаліку з дисципліни і його можливого подальшого відрахування. Додаткові заняття з такими студентами не передбачені. Відсутність практичних завдань на поточних переглядах безпосередньо впливає на зниження підсумкової оцінки (мінус 3 бали за кожний пропуск).

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Під час навчання студенти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Якщо під час рубіжного контролю визначено плагіат – тобто суттєве запозичення або копіювання в практичній роботі чужих матеріалів, студент не отримає бали за тему. Він зобов'язаний її переробити, в цьому випадку нараховується лише 50% від максимальної кількості балів за цю частину. Якщо факт академічної недоброчесності зафіксований на екзаменаційному перегляді — студент максимально отримує тільки ті бали, що були зараховані за попередні етапи контролю. **Корисні посилання:** <https://законодавство.com/zakon-ukrajiny/stattya-akademichna-dobrochesnist-325783.html>

<https://saiup.org.ua/novyny/akademichna-dobrochesnist-shho-v-uchniv-ta-studentiv-na-dumtsi/>

РОЗКЛАД КУРСУ

Дата	Тема	Вид заняття	Зміст	Годин	Рубіжний контроль	Деталі
1.09	1	практичні	Композиційне творче завдання «Образ міста.»: рисунок міського пейзажу. Короткочасні нариси з натури та пошук композиційного та графічного рішення.	3	Поточний перегляд	
3.09	1	практичні	Композиційне творче завдання «Образ міста.»: рисунок міського пейзажу. Затвердження пошуків та вихід на великий формат.	3	Поточний перегляд	
8.09	1	практичні	Композиційне творче завдання «Образ міста.»: рисунок міського пейзажу. Затвердження пошуків та	3	Поточний перегляд	

			вихід на великий формат.			
10.09	1	практичні	Композиційне творче завдання «Образ міста.»: рисунок міського пейзажу. Закінчення завдання, доведення графічного листа до максимально виразної графічної форми.	3	Поточний перегляд	
15.09	1	практичні	Оголена напівлежача жіноча постать у складному русі. Пошуки композиційного рішення фігури та інших елементів постановки. Затвердження рішення формату.	3	Поточний перегляд	
17.09	2	практичні	Оголена напівлежача жіноча постать у складному русі. Пошуки композиційного рішення фігури та інших елементів постановки. Затвердження рішення формату.	3	Поточний перегляд	
22.09	2	практичні	Оголена напівлежача жіноча постать у складному русі. Побудова пропорцій та руху фігури у великому форматі.	3	Поточний перегляд	
24.09	2	практичні	Оголена напівлежача жіноча постать у складному русі. Побудова пропорцій та руху фігури у великому форматі.	3	Поточний перегляд	
29.09	2	практичні	Оголена напівлежача жіноча постать у складному русі. Побудова пропорцій та руху фігури у великому форматі.	3	Поточний перегляд	
1.10	2	практичні	Оголена напівлежача жіноча постать у складному русі. Анатомічний аналіз та обґрунтованість	3	Поточний перегляд	
6.10	3	практичні	Оголена напівлежача жіноча постать у складному русі. Анатомічний аналіз та обґрунтованість	3	Поточний перегляд	
8.10	3	практичні	Оголена напівлежача жіноча постать. Початок роботи над формою за допомогою тону. Пошук тонального рішення.	3	Поточний перегляд	
13.10	3	практичні	Оголена напівлежача жіноча постать. Початок роботи над формою за допомогою тону. Пошук тонального рішення.	3	Поточний перегляд	
13.10	3	практичні	Оголена напівлежача жіноча постать у складному русі. Завершення графічного листа: тональне врівноваження та організація, завершення узлів, узагальнення деталізації усього графічного листа.	3	Поточний перегляд	
15.10	3	практичні	Оголена напівлежача жіноча	3	Поточний перегляд	

			постать у складному русі. Завершення графічного листа: тональне врівноваження та організація, завершення узлів, узагальнення деталізації усього графічного листа.			
20.10	3	практичні	Оголена жіноча модель у складному русі в інтер'єрі з предметним оточенням. Пошуки композиційного рішення фігури та інших елементів постановки. Затвердження рішення формату. Акцентування на пластичне рішення жіночої фігури.	3	Поточний перегляд	
22.10	3	практичні	Оголена жіноча модель у складному русі в інтер'єрі з предметним оточенням. Побудова пропорцій та руху фігури у великому форматі.	3	Поточний перегляд	
27.10	3	практичні	Оголена напівлежача жіноча постать. Початок роботи над формою за допомогою тону. Пошук тонального рішення.	3	Поточний перегляд	
29.10	3	практичні	Оголена жіноча модель у складному русі в інтер'єрі з предметним оточенням. Завершення графічного листа: тональне врівноваження та організація, завершення узлів, узагальнення деталізації усього графічного листа.	3	Поточний перегляд	
3.11	4	практичні	Екзаменаційне завдання. : Оголена жіноча модель, напівлежача у складному русі. Пошуки композиційного рішення фігури та інших елементів постановки. Затвердження рішення формату. Акцентування на пластичне рішення жіночої фігури.	3	Поточний перегляд	
5.11	4	практичні	Екзаменаційне завдання: Оголена жіноча модель, напівлежача у складному русі. Побудова пропорцій та руху фігури у великому форматі.	3	Поточний перегляд	
10.11	4	практичні	Екзаменаційне завдання. : Оголена жіноча модель, напівлежача у складному русі. Початок роботи над формою за допомогою тону. Пошук тонального рішення.	3	Поточний перегляд	
12.11	4	практичні	Екзаменаційне завдання.: Оголена жіноча модель, напівлежача у складному русі. Початок роботи над формою за допомогою тону. Пошук	3	Поточний перегляд	

			тонального рішення.			
17.11	4	практичні	Екзаменаційне завдання.: Оголена жіноча модель, напівлежача у складному русі. Продовження роботи над формою за допомогою тону. Удосконалення тонального рішення.	3	Поточний перегляд	
19.11	4	практичні	Екзаменаційне завдання.: Оголена жіноча модель, напівлежача у складному русі. Продовження роботи над формою за допомогою тону. Удосконалення тонального рішення.	3	Поточний перегляд	
24.11	4	практичні	Екзаменаційне завдання.: Оголена жіноча модель, напівлежача у складному русі. Продовження роботи над формою за допомогою тону. Удосконалення тонального рішення.	3	Поточний перегляд	
26.11	4	практичні	Екзаменаційне завдання.: Оголена жіноча модель, напівлежача у складному русі. Продовження роботи над формою за допомогою тону. Удосконалення тонального рішення.	3	Поточний перегляд	
1.12	4	практичні	Екзаменаційне завдання.: Оголена жіноча модель, напівлежача у складному ракурсі. Продовження роботи над формою за допомогою тону. Удосконалення тонального рішення.	3	Поточний перегляд	
3.12	4	практичні	Екзаменаційне завдання.: Оголена жіноча модель, напівлежача у складному русі. Завершення графічного листа: тональне врівноваження та організація, завершення узлів, узагальнення деталізації усього графічного листа.	3	Поточний перегляд	
8.12	4	практичні	Екзаменаційне завдання.: Оголена жіноча модель, напівлежача у складному русі. Завершення графічного листа: тональне врівноваження та організація, завершення узлів, узагальнення деталізації усього графічного листа.	3	Поточний перегляд	
10.12	4	практичні	Екзаменаційне завдання.: Оголена жіноча модель, напівлежача у складному русі. Завершення графічного листа:	3	Поточний перегляд	

			тональне врівноваження та організація, завершення узлів, узагальнення деталізації усього графічного листа.			
15.12			Екзаменаційний перегляд			

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Відмінно (90-100 балів, А): Рисунок виконано бездоганно як в цілому, так і з точки зору графічного виконання окремих його елементів та деталей:

- точне, безпомилкове розташування усього зображення та його елементів в аркуші паперу;
- визначено та передано рух зображеного об'єкту та його розташування відносно інших предметів автора;
- вірне зображення пропорційних співвідношень одного об'єкту до іншого, окремих деталей до цілого;
- точна передача конструкції об'єкту зображення, переконлива передача форми об'єктів засобами лінійної та повітряної перспективи, використанням законів світлотіні, тону і тональних співвідношень;
- висока технічна майстерність, професіоналізм.

Це найвищий рівень виконання навчального (академічного) завдання: при виконанні усіх перелічених вимог рисунок виглядає дуже майстерним, естетичним, відчувається певна натхненність при виконанні завдання.

Добре (82–89 балів, В; 75–81 балів, С). Рисунок виконано добре як з точки зору загального естетичного сприйняття, так і з точки зору графічного виконання:

- добре розташування на аркуші паперу;
- непогано передано рух зображеного об'єкту та його розташування відносно інших предметів;
- добре передано пропорційне співвідношення одного об'єкту до одного, окремих деталей до цілого;
- проаналізовано конструкцію об'єкту засобами лінійної та повітряної перспективи;
- непогане використання графічного матеріалу, висока технічна майстерність, помітні добрі навички у передачі зображення.

Добре виконаний рисунок, але є недосконале виконання елементів.

Задовільно (64-74 балів D; 60-63, E). Рисунок виконано достатньо непогано з точки зору графічного виконання окремих його елементів і деталей:

- непогане використання графічного матеріалу, технічна майстерність, помітні добрі навички у передачі зображення.
- непогане розташування усього зображення в аркуші паперу;
- невиразно визначено і передано рух зображеного об'єкту;
- не зовсім точне зображення пропорційних співвідношень;
- присутні помилки у передачі форми об'єктів;
- недосконале використання графічного матеріалу;

Задовільно виконаний рисунок, але помітно недосконале виконання одного або декількох елементів, порушення послідовності виконання рисунка

Незадовільно (35-59 балів, FXF). Рисунок виконано незадовільно з точки зору графічного виконання:

- суттєві недоліки у розташуванні усього зображення в аркуші паперу;
- погано передано рух зображеного об'єкту;

- є суттєві помилки у зображенні пропорційних співвідношень;
- недосконала передача конструкції об'єкту зображення;
- слабка технічна майстерність;

Задовільно виконаний рисунок, але помітно недосконале виконання одного або декількох елементів, порушення послідовності виконання рисунка.

Незадовільно (1–34 балів, F). Рисунок виконано незадовільно з точки зору графічного виконання:

- суттєві недоліки у розташуванні усього зображення в аркуші паперу;
- погано передано рух зображеного об'єкту;
- є суттєві помилки у зображенні пропорційних співвідношень;
- недосконала передача конструкції об'єкту зображення;
- слабка технічна майстерність;
- Незадовільно виконаний рисунок, є суттєві порушення послідовності виконання рисунка.

СИСТЕМА БОНУСІВ

Передбачено додаткові бали за активність студента, та творчий підхід під час практичних занять (1–3), виставкова участь у фестивалях та конкурсах (5–8), а також участь у житті групи (1–3). Максимальна кількість балів: 10.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Авсиян О.А. Натура и рисование по представлению. Учебное пособие. — М.: Изобразительное искусство, 1985.
2. Аничкин Б.А. Стереоперспектива (Теоретические и практические стереоскопии чертежей): в двух частях. — Саратов: Изд.-во Саратовский университет, 1985.
3. Барчаи Е. Анатомия для художников. — Будапешт: Корвина, 1977.
4. Рабинович М.И. Пластанатомия человека, четвероногих животных и птиц и ее применение в рисунке. — М.: Высшая школа, 1971.
5. Рабинович М.И. Пластанатомия человека, четвероногих животных и птиц и ее применение в рисунке. — 2-е изд., переработанное и дополненное. — М.: Высшая школа, 1978.
6. Рабинович М.И. Пластанатомия и изображение человека на ее основах: учебное пособие. Рисунок в высшей художественной школе (Московский государственный художественный институт им. Сурикова). — М.: Искусство, 1987.
7. Ростовцев Н.Н. Академия рисунка. Курс лекций: учебное пособие для студентов педагогических ВУЗов. — М.: Просвещение, 1973.
8. Сухенко В.О. Рисунок: навчальний посібник. — К.: Вона-Манте, 2004.
9. Федоров М.В. Рисунок и перспектива. — М.: Искусство, 1960.
10. Vammes G. Der nackte Mensch. — Dresden: Veb Verlag der Kunst, 1982.
11. Гицеску Г. Пластическая анатомия. — В 3 т. — Бухарест: Меридиан, 1963.
12. Кузнецов Ю. И. Рисунки Рубенса. — М.: Искусство, 1974.
13. Ли Н. Г. Рисунок. Основы учебного академического рисунка. — М.: Эксмо, 2007.
14. Панофский Э. Перспектива как «символическая форма». — СПб.: Азбука-классика, 2004.

15. Радлов Н. Э. Рисование с натуры. — Л., 1978.
16. Райдер Э. Полное руководство по рисованию фигуры человека. — Минск: Попурри, 2002.
17. Ростовцев Н.Н. Академический рисунок: Учебник для студ. — М.: Просвещение, 1995.
18. Сидоров А.А. Рисунок старых мастеров. — М.: Изобразительное искусство, 1990.
19. Mayner F. Kunstleranatomie. — Leipzig, 1958.

Інформаційні ресурси

1. Баммес Готфрид. Искусство и Дизайн // Пластическая анатомия для художника [Der nackte Mensch] — издано в 1985 г. — режим доступа: <http://lib.rus.ec/b/195959>
2. График // Уроки рисунка. Анатомии для художников — режим доступа: <http://www.grafik.org.ru/anatomy.html>
3. Дом исторической анатомии — режим доступа: <http://dodinjenya.mylivepage.ru/file/2600> Дом исторической анатомии
4. Образовательные ресурсы Интернета — Искусство // Пластическая анатомия человека, четвероногих животных и птиц и ее применение в рисунке. Рабинович М.Ц. — режим доступа: <http://www.alleng.ru/d/art/ris027.htm>
5. Пластическая анатомия человека для художников — режим доступа: <http://dodinjenya.mylivepage.ru/file/2622> Пластическая анатомия человека для художников.
6. Сайт цифровых учебно-методических материалов ВГУЭС (Владивостокский государственный университет экономики и сервиса) // abc.vvsu.ru, методическое обеспечение учебного процесса // Пластическая анатомия человека (Учеб. пособие). Автор: Фролов М.Ю., редактор: Моисеева Л.В. — режим доступа: http://abc.vvsu.ru/Books/u_anatomij/page0013.asp
7. Танк Вильгельм. Анатомия животных для художников / Пер с нем. Т. Седёлкиной. — М.:ООО «Издательство Астрель», 2004. — 156, с. ил. — режим доступа: <http://dreamoon.narod.ru/tank.htm>
8. Творческая мастерская Игоря Петунина / 3d анатомия человека — режим доступа: <http://3dmaster.grandikos.com/3d-anatomy-cheloveka/>